

פרק 5 - שירותי בריאות

הערה: על שירותי הבריאות הניתנים ע"י המינהל לשירותים חברתיים בעירייה, ראה/י פרק 4 - שירותים חברתיים וביטוח לאומי.

מקורות והגדרות

המרכז הרפואי ת"א ע"ש סוראסקי - המרכז הרפואי כולל את בתי החולים: **איכילוב** (אשר אוחד בשנת 1992, עם בית החולים רוקח, שהיה ממוקם ברח' בלפור), **בית יולדות "ליס"** (בעבר בית יולדות הקרייה, במיקומו הנוכחי החל ביולי 1997) ו**בית החולים לילדים דנה-דואק**.

לוחות 1-5: משרד הבריאות, שירותי מידע ומיחשוב, תחום מידע

המעון לבריאות הנפש - יפו נסגר במהלך שנת 2005 ועקב כך קטגוריית "מוסדות אשפוז בבעלות ממשלתית" (בת"א-יפו) נותרת ריקה.

מיטות תקן - מספר המיטות התקניות בסוף השנה על-פי התקציב שאושר למוסד.

הערה: כל הנתונים בלוחות 1-5 אינם כוללים ילודים.

לוחות 6-7: המרכז הרפואי ת"א ע"ש סוראסקי, אגף המחשוב

לוח 8: המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון

לוחות 9-10: הלמ"ס

לוח 11: הסקר החברתי, הלמ"ס

ראה פרוט על הסקר החברתי בהגדרות פרק 3.

תיאור והסבר

1. מיטות אשפוז

ממחצית שנות ה-50' (השנים הראשונות לגביהן נמצאו נתונים) ועד 2010 גדל מספר מיטות התקן במוסדות האשפוז בעיר (שכוללים מוסדות למחלות ממושכות) פי 2.2- מ-1,376 מיטות בשנת 1957 ל-3,038 בשנת 2010. עיקר הגידול התרחש עד תחילת שנות ה-2000, בעוד שבשנת 2010 חלה ירידה קלה בהשוואה ל-2009. שנת 2007 הייתה שנת שיא במספר המיטות בעיר עם 3,265 מיטות תקן. בשנת 2008 נגרע בית אבות גבעת השלושה ממצבת מוסדות האשפוז העירוניים, מה שהביא לירידה במספר המיטות והקבלות למוסדות אשפוז בעיר בהשוואה למספר המיטות והקבלות בשנת 2007 (לוחות 5.1 ו-5.2).

מן הנתונים עולה כי מתחילת שנות ה-90' ועד 2002 חלה עלייה משמעותית בשיעור המיטות ל-1,000 נפש באוכלוסייה הממוצעת בעיר (שיעור של 5.07 בשנת 1990, בהשוואה לשיעור של 8.81 ב-2002), לעומת ירידה מתמשכת אך קטנה יותר שחלה מ-2002 ואילך. את הירידה בשיעור המיטות ל-1,000 נפש אפשר להסביר בכך שבמקביל לגידול שחל במספר מיטות התקן במוסדות האשפוז בעיר, חל גידול רב יותר באוכלוסיית העיר. שיעור המיטות ל-1,000 נפש באוכלוסייה ממוצעת בעיר הגיע ב-2010 ל-7.52, בדומה לשנת 2009 (7.64).

מיטות התקן במוסדות האשפוז בעיר מהוות 7.1% מסה"כ מיטות התקן בישראל (3,038 מתוך 42,625). אם נוציא מהחשבון את המיטות לחולי נפש (המהוות 8.1% מהמיטות בישראל), יהיה אחוז המיטות בעיר 7.8% מסה"כ הארצי. אחוז המיטות למחלות ממושכות בעיר מכלל המיטות עומד על 55% והוא דומה לשיעור הארצי (56%).

עד שנת 1980 היו המיטות בבעלות ציבורית, עירונית או ממשלתית כ-90% מסה"כ המיטות במוסדות האשפוז בעיר. בשנת 1980 נסגר בית החולים "צהלום" ביפו, שהיה בבעלות ממשלתית. במהלך השנים התמעט מספר המיטות הנמצאות בבעלות ממשלתית, עד שהחל ב-2005 אין עוד מיטות בבעלות ממשלתית בתל-אביב-יפו. במקביל, נבנו והורחבו בתי חולים פרטיים (כגון בית חולים אסותא) וכך עלה מאוד מספר המיטות בבעלות פרטית, בעיקר החל בשנת 2000. בנוסף, החל

בשנת 2008, גבעת השלושה אינו מהווה עוד מוסד אשפוז עירוני, מה שהביא לירידה משמעותית נוספת במספר המיטות בבעלות ציבורית. ב-2010 היו המיטות בבעלות עירונית-ממשלתית או ציבורית רק כ-62% מסה"כ המיטות ואילו כ-38% מהמיטות הן בבעלות פרטית (לוחות 5.1, 5.2).

2. המרכז הרפואי תל-אביב ע"ש סוראסקי

במרכז הרפואי תל-אביב ע"ש סוראסקי היו בסוף 2010 1,050 מיטות, בהתפלגות בין המחלקות אין שינוי מאז שנת 1999. מספר מרפאות החוץ והמכונים של המרכז הרפואי ת"א ע"ש סוראסקי בשנת 2011 עמד על כ-200 ומספר הביקורים עמד בשנה זו על כ-1,500,000 ביקורים. החל בשנות ה-80 ישנה מגמת ירידה מתמשכת בחלקן היחסי של מיטות התקן במרכז הרפואי ת"א מסה"כ מיטות התקן בעיר מ-75% ב-1980 ל-35% ב-2010, וירידה במספר הקבלות למרכז מסה"כ הקבלות למוסדות האשפוז בעיר מ-89% ב-1980 ל-61% ב-2009. במקביל חלה עלייה בחלקן היחסי של מיטות התקן והקבלות למוסדות האשפוז בבעלות פרטית: 12% מהמיטות ו-12% מהקבלות ב-1980, לעומת 40% מהמיטות ו-38% מהקבלות ב-2010.

מאושפזים, לפי עיר המגורים

המרכז הרפואי ת"א ע"ש סוראסקי (לא כולל יולדות, הריון בסיכון גבוה, ילדים ופגים) משרת בעיקר את תושבי ת"א-יפו. 46% מהמאושפזים בו בשנת 2011 באו מת"א-יפו, היתר באו בעיקר מחולון, רמת גן ובת-ים (16%), ומגבעתיים ובני ברק (4%).

אחוז תפוסה, שהייה ממוצעת וגיל המאושפזים

אחוז התפוסה במרכז הרפואי ת"א ע"ש סוראסקי (לוח 5.4) עמד על 136.5% בשנת 2010, בהשוואה לאחוז תפוסה של 130.1% בשנת 2009. החל במחצית שנות ה-70 ועד 2010 חלה עלייה של כ-43% באחוז התפוסה. החל ב-2003 אחוז התפוסה במרכז הרפואי ת"א ע"ש סוראסקי גבוה מ-100%. אחוז תפוסה גבוה במיוחד נרשם במחלקות הבאות: אונקולוגיה (234%), עור ומין (233%), נשים (215%), פה ולסת (190%), אף אוזן וגרון (187%) ונוירוכירורגיה (185%). במחלקת שהייה נרשם אחוז תפוסה גבוה מאוד - 2,709%, אך אלו הן בעצם 2 מיטות שמשרתות את החולים עד לאשפוזם במחלקה (מעין "מיטות חמות" שכל חולה שמגיע אליהן נרשם) (לוח 5.4). ב-2010 השהייה הממוצעת במרכז הרפואי ת"א ע"ש סוראסקי הייתה 5.4 ימים. משנות ה-2000 נרשמה יציבות יחסית בשהייה הממוצעת במרכז. בשלושת העשורים האחרונים (החל ב-1975) ירדה השהייה הממוצעת בכ-34% (לוח 5.5). חלקם של גילאי 65 ומעלה בקרב כלל החולים היוצאים מבתי החולים העירוניים-ממשלתיים עלה מ-22% בשנת 1972, ל-28% ב-1978/79 ולכ-33% בארבעת השנים האחרונות (2008-2011) (לוח 5.6).

פניות למיון

ב-2010 היו 162,802 פניות (לעומת 161,940 פניות ב-2010) לחדר המיון של המרכז הרפואי ת"א ע"ש סוראסקי (ללא מיון מילדותי ומיון גניקולוגיה), מהן 53% היו של גברים ו-47% של נשים. 54% מהפניות היו של תושבי ת"א-יפו, 6% מרמת גן, 5% מחולון, 4% מבת-ים, 3% מגבעתיים והיתר 28% - מיישובים אחרים. ב-2011 היו 8,781 פניות (בהשוואה ל-9,713 פניות ב-2010) למיון גניקולוגיה ו-29,502 פניות (בהשוואה ל-28,362 ב-2010) למיון מילדותי. רוב הפונות (60%) למיון גניקולוגיה היו בנות 30-44, כך גם רוב הפונות למיון מילדותי (70%). בשנת 2011 עמדה השהייה הממוצעת בחדר מיון כללי למשתחררים על 150 דקות והשהייה הממוצעת בחדר מיון ילדים למשתחררים על 156 דקות (בדומה לשהייה הממוצעת במיון ילדים ב-2010).

3. ביטוח רפואי

התפלגות המבוטחים בעיר לפי קופות החולים שונה מההתפלגות הארצית, ב-2011: 42.0% מבוטחים בקופ"ח של ההסתדרות הכללית (בישראל - 52.3%), 45.5% בקופ"ח מכבי (בישראל - 25.0%), 5.9% בקופ"ח לאומית (בישראל - 9.1%) ו-6.6% בקופ"ח מאוחדת (בישראל - 13.6%). מבין שלושת הערים הגדולות, אחוז המבוטחים בת"א-יפו בקופת החולים המאוחדת הינו הנמוך ביותר, ואחוז המבוטחים בקופת חולים מכבי - הינו הגבוה ביותר. דפוס דומה נמצא גם בשנים קודמות (לוח 5.8).

4. סיבות מוות

ב-2010 נפטרו 3,243 תושבים (לא כולל פטירת 19 תינוקות). סיבות המוות השכיחות ביותר בקרב כלל האוכלוסייה הן: שאתות ממאירות (סרטן) (24%), מחלות לב (איסכמית ואחרות) (12%), מחלות זיהומיות (7%), מחלות כלי הדם במוח (5%) וסוכרת (5%). בהשוואה לשנת 2005 נרשמה ב-

2010 ירידה בשכיחות מקרי המוות כתוצאה ממחלות לב (15% מכלל מקרי המוות ב-2005) ועלייה בשכיחות מקרי המוות כתוצאה ממחלות זיהומיות (4% ב-2005). (לוח 5.9).
 בחמש השנים האחרונות (2007-2011) ממוצע פטירת תינוקות בעיר עמד על 19 תינוקות בשנה. ב-2011 נפטרו בעיר 13 תינוקות ושיעורם לאלף לידות חי בעיר היה נמוך מזה שבכלל אוכלוסיית ישראל (2.0 לעומת 3.7, בהתאמה).

5. הפסקת הריון

בשנת 2010 ניתנו 1,531 אישורים להפסקת הריון לתושבות העיר ע"י הוועדות להפסקת הריון והם מהווים כ-8% מכלל האישורים שנתנו בישראל (זהו אחוז גבוה יחסית בהשוואה לחלקם היחסי של האישורים בירושלים ובחיפה העומד בשתייהן על 4.5%). 99.0% מהפניות להפסקת הריון בת"א-יפו קיבלו את אישור הוועדות, בהשוואה ל-98.7% בישראל.
 שיעור האישורים להפסקת הריון שנתנו ל-1,000 בנות בגילאי 15-49 בעיר הוא גבוה מזה שבישראל: 14.3 ו-10.6, בהתאמה (2010). לאורך השנים מסתמנת ירידה בשיעור הפניות להפסקת הריון (ל-1,000 בנות בגיל 15-49) בעיר מ-31.4 ב-1988, 15.9 ב-2003, 14.7 בשנת 2008 ו-14.4 ב-2010. יש לציין, שהנתונים הנ"ל מתייחסים רק להפסקות הריון שנערכו באופן חוקי. אין בידינו נתונים על הפסקות הריון שנעשו ללא אישור הוועדות להפסקות הריון.

6. השירות לבריאות התלמיד

בשנת הלימודים תשע"א ניתנו השירותים לבריאות התלמיד במערכת החינוך ת"א-יפו על ידי חברת נטלי (על שירותי הבריאות הנמצאים בפיקוח רפואי של הגף לבריאות הציבור בעירייה ראו פירוט בפרק 4).

להלן נתונים על הפעילות בשירות לבריאות התלמיד לשנת הלימודים תשע"א (2010/11) (ההשלמות הנדרשות יבוצעו בשנת הלימודים תשע"ב):

מספר תלמידים	פעילות
4,384	בדיקת ראייה בכיתות א', ח'
1,515	בדיקת רופא בכיתות א'*
1,048	בדיקת שמיעה בכיתה א'
8,877	בדיקת גדילה בכיתות א', ג', ה', ז', ט' (שקילה ומדידת גובה)
502	השלמות חיסוני שגרה
47	חיסונים נוספים (HBV, HAV)
11,556	חיסונים בכיתות א', ב', ח'

* החל בשנת הלימודים תש"ע בדיקת הרופא נערכת בכיתות א' בלבד. בדיקת הרופא בכיתות ז' הוצאה מהנהל.

7. מגן דוד אדום - אזור דן

מד"א אזור דן, שתחנתו הראשית בת"א, משרת את האוכלוסייה של הערים תל-אביב-יפו, בני-ברק, גבעתיים ורמת-גן. מבין אזורי מד"א, אזור דן הוא הגדול ביותר בארץ מבחינת נפח הפעילות שלו. על מנת לתת מענה טוב לנזקקים, פוזרו האמבולנסים בנקודות הזנקה משניות על מנת לקצר את זמן התגובה. נקודות ההזנקה נמצאות בת"א-יפו ברחובות שבטי ישראל, יגאל אלון, מאז"ה ואלקלעי, בבני-ברק ברחוב יצחק נפחא וברמת גן ברחוב הגלגל.

להלן נתונים על פעולות מד"א לשנת 2011:

נט"ן (ניידות טיפול נמרץ)	אמבולנסים רגילים	סוג הטיפול
22,967	38,772	חולים
293	615	יולדות
1,226	9,829	תאונות דרכים
124	61	תאונות עבודה
2,239	14,629	נפגעים אחרים
427	2,895	אבטחות/תרגילים

8. הערכה עצמית של בריאות

על-פי הסקר החברתי של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לשנת 2010 (להסבר מפורט על הסקר ראה בהגדרות פרק 3), כ-83% מתושבי העיר מעריכים את בריאותם כטובה או טובה מאוד. באופן טבעי, אחוז גבוה יותר של צעירים מעריכים את בריאותם כטובה או טובה מאוד - כ-98% בקרב בני 34-20, לעומת כ-48% בלבד שצינו כך בקרב בני 65 ומעלה.